

ОЛІФЕРЧУК АЛЬОНА АНАТОЛІЇВНА

курсант 301н/г ННЕКІ Національної академії
внутрішніх справ

ГУЗЕНКО ЄВГЕНІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

кандидат психологічних наук, доцент, доцент
кафедри тактичної підготовки Навчально-
наукового інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ У ЗОНІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Підготовка особового складу до виконання завдань у зоні бойових дій є одним із ключових елементів забезпечення ефективного функціонування сил безпеки та оборони держави. Вона виступає фундаментальною передумовою досягнення боєздатності підрозділів, їхньої здатності адекватно реагувати на загрози та успішно виконувати поставлені завдання в умовах підвищеного ризику. В умовах сучасних загроз, що характеризуються високою динамічністю, непередбачуваністю розвитку обстановки, широким застосуванням новітніх технологій, зокрема безпілотних систем, інформаційно-комунікаційних засобів, а також гібридних методів ведення війни, вимоги до рівня професійної, психологічної та фізичної підготовки військовослужбовців суттєво зростають.

Особливого значення набуває здатність особового складу діяти в умовах інформаційного переважання, обмеженого часу на прийняття рішень та постійного впливу стресових факторів. У зв'язку з цим підготовка має бути орієнтована не лише на засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, але й на формування критичного мислення, стресостійкості, адаптивності та здатності до швидкої зміни моделей поведінки відповідно до обстановки. Таким чином, сучасна система підготовки особового складу повинна мати комплексний, безперервний та адаптивний характер, що дозволить забезпечити високий рівень готовності військовослужбовців до виконання завдань у зоні бойових дій.

Однією з основних особливостей підготовки особового складу є її комплексний характер. Вона включає тактичну, вогневу, інженерну, медичну, фізичну та психологічну підготовку. Кожен із цих компонентів є взаємопов'язаним і спрямований на формування у військовослужбовців здатності ефективно діяти в умовах реальної бойової обстановки. [1]

Тактична підготовка передбачає засвоєння прийомів ведення бою, орієнтування на місцевості, взаємодії у складі підрозділу, а також прийняття рішень у складних та швидкоплинних умовах. Особлива увага приділяється відпрацюванню дій у міській забудові, що є характерним для сучасних бойових дій. Вогнева підготовка спрямована на формування навичок точного та швидкого застосування штатної зброї. Важливим аспектом є навчання веденню вогню в умовах обмеженої видимості, під час руху та під впливом стресових факторів. [2]

Психологічна підготовка займає особливе місце у системі підготовки особового складу, оскільки саме вона забезпечує стійкість військовослужбовців до впливу бойового стресу та інших негативних психотравмуючих факторів. Вона включає формування морально-психологічної готовності до виконання завдань, розвиток емоційної стійкості, витривалості, самоконтролю, а також здатності діяти в екстремальних умовах невизначеності та ризику для життя. Особливого значення набуває підготовка до дій в умовах постійної загрози, втрат особового складу, інформаційного тиску та переважання. У межах психологічної підготовки застосовуються тренінги зі стресостійкості, моделювання кризових ситуацій, формування навичок швидкого прийняття рішень та підтримання психічної рівноваги.

Важливим аспектом є також розвиток командної згуртованості, довіри між військовослужбовцями та формування лідерських якостей, що безпосередньо впливає на ефективність виконання бойових завдань.

Фізична підготовка є необхідною та невід'ємною умовою успішного виконання завдань у зоні бойових дій, оскільки вона забезпечує здатність особового складу витримувати значні фізичні навантаження та діяти в складних умовах бойової обстановки. Вона спрямована на розвиток сили, витривалості, швидкості, спритності та координації рухів, що є критично важливими під час ведення бойових дій. Особлива увага приділяється підготовці до тривалих фізичних навантажень, пересування у повному спорядженні, подолання природних і штучних перешкод, а також виконання завдань у несприятливих кліматичних умовах. Крім того, фізична підготовка тісно пов'язана з психологічною, оскільки високий рівень фізичної витривалості сприяє підвищенню впевненості у власних силах та зниженню впливу стресу. Таким чином, належний рівень фізичної підготовленості є важливим фактором збереження працездатності та боєздатності військовослужбовців у бойових умовах. [3]

Медична підготовка передбачає навчання наданню першої домедичної допомоги, евакуації поранених та дій у разі масових уражень. Це є критично важливим для збереження життя та здоров'я військовослужбовців. Медична підготовка передбачає навчання наданню першої домедичної допомоги, евакуації поранених та дій у разі масових уражень. Це є критично важливим для збереження життя та здоров'я військовослужбовців. Важливим елементом є також адаптація підготовки до умов реальних бойових дій. Для цього проводяться навчання максимально наближені до бойових умов, із використанням імітаційних засобів, шумових ефектів та стрес-факторів.

Не менш важливим є питання взаємодії між підрозділами. Сучасні бойові дії вимагають високого рівня координації між різними родами військ, що досягається шляхом проведення спільних навчань. [4]

Отже, підготовка особового складу до виконання завдань у зоні бойових дій є складним, багаторівневим і багатогранним процесом, який потребує постійного вдосконалення з урахуванням сучасних викликів та загроз. Вона повинна охоплювати не лише формування професійних навичок і вмінь, а й забезпечувати належний рівень психологічної стійкості, фізичної витривалості та моральної готовності військовослужбовців до дій в екстремальних умовах. Особливої актуальності набуває впровадження інноваційних підходів до навчання, використання сучасних технологій, а також адаптація програм підготовки до реального бойового досвіду. Важливим є також розвиток здатності до швидкого прийняття рішень, ефективної взаємодії у складі підрозділу та міжвідомчої координації. Усе це в сукупності сприяє підвищенню боєздатності підрозділів, зменшенню втрат та успішному виконанню поставлених завдань у зоні бойових дій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12>
2. Бойовий статут Сухопутних військ Збройних Сил України. <https://zakon.rada.gov.ua> (за наявності у відкритому доступі або через відомчі ресурси)
3. Тактика родів військ та бойове забезпечення: навчально-методичні матеріали. https://nadpsu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/08/ook-10-taktyka-rodiv-vijsk-ta-bojove-zabezpechennya_zaochna-forma.pdf
4. Наукові праці з військової підготовки та психології (узагальнені джерела). <https://www.nbu.gov.ua>.